احتمال شهرت روایی روایات عدد

(۱۷:۵۰)

آن چه که خلاصه بحث ما در مانحن فیه است، این است: روایات عدد در روی هلال مخالف قرآن نیست. ولی خب از شهرت روائی در زمان معصومین برخوردار نبودند. روایت ابن منصور که معلوم است، دو روایت دیگر هم اینطور نبوده که در زمان معصومین در السنه مشهور باشد. ولی یک احتمال هست که باید بیشتر روی آن تأمل شود. اینکه روایات عدد یک مصرحاتی دارد، و یک موافقاتی دارد. تعبیر به بند و بیل میکنم. یعنی روایاتی هست که در ظاهرش عدد نیست، اما وقتی آن را برگردانی مآلش به عدد است. مثلاً روز عاشورا با روز صوم شما و ... . اینها با هم موافق است. این تنها با «شهر تام و شهر ناقص» جور در میآید.

شاگرد: «یوم فطرکم» کدام روایت بود که با عدد جور در میآمد؟

استاد: الآن یادم نیست؛ جلوتر هم صحبت کردیم. مثلاً «إذا صح هلال رجب فعد تسعة و خمسين يوما و صم يوم الستين»[1]. معلوم است که این بیان تنها با روایات عدد جور در میآید. همچنین روایت «يوم الأضحى في اليوم الذي يصام فيه و يوم عاشوراء في اليوم الذي يفطر فيه». «فطرکم» هم دارد. علی ای حال آن هم از بند و بیل های همین روایت است. روایات صوم که در کافی شریف آمده که وقتی خواستی روزه بگیری، ببینی امسال در روز اول ماه مبارک چه روزی روزه گرفتی. برای سال آینده از همین روز شروع کنی و چهار روز را بشماری و روز پنجم را روزه بگیری. این هم روایاتی است که با مضامین عدد جور در میآید. البته بهصورت صریح در آنها نیست، مقداری دورتر از آن مضمون است ولی خب... .

شاگرد: شاید بیست روایت باشند.

استاد: که جزء متعلقات روایات عدد است.

شاگرد: بله.

استاد: بنابراین این ادعا دور نیست که مفاد روایات عدد، شهرت روائی زمان معصومین داشته است. یعنی روایاتش به قدری هست که میتوانیم در عصر معصومین در السنه محدثین بوده. اما آیا در زمان معصومین از فقهای اصحاب شیعه عامل هم داشته، این ثابت نیست. اگر شما کسی در ذهنتان هست بفرمایید؛ اینکه در زمان معصومین مشهور باشد که فلان صحابی معصومین به این روایات عمل کرده بود و قائل بود. من یادم نیست. بله، در قرن چهارم مفصل است. قرن چهارم بحبوحه شهرت روائی این روایات است و هم نسبتاً عملی میشود. یعنی در فضای این میآید که عامل حسابی از فقهای شیعه دارد. در این نمیتوان تردید کنیم که در قرن چهارم این روایات عامل داشته و در مقابل آن روایات به این روایات عمل میکردند. اما در زمان معصومین ثابت نیست.

[1] وسائل الشيعة، ج۱۰، ص: ۲۸۵

بازبینی #1
ایجاد شده 9 آوریل 2026 12:46:51 توسط ... .
به روزرسانی شده 9 آوریل 2026 12:50:32 توسط ... .